

SCIO

ZSV

**Duben
2026**

Počet účastníků: 1 235
Čistá úspěšnost: 41,8 %
Korig. úspěšnost: 42,0 %
Hrubá úspěšnost: 51,8 %
Průměrné skóre: 25,1
Medián skóre: 25,0

Počet úloh: 60
Max. možné skóre: 60,0
Max. dosažené skóre: 58,7
Min. možné skóre: -20,0
Min. dosažené skóre: -2,0
Směr. odchylka skóre: 11,1

1. Člověk a společnost

1.

Co jiného je láska než jiný název pro použití pozitivního posilování (positive reinforcement)? Nebo naopak, pozitivní posilování je jiný název pro lásku.

Který z následujících psychologických směrů nejpřesněji vystihuje pojetí emocí vyjádřené autorem v uvedeném citátu?

- (A) gestaltismus
- (B) **behaviorismus**
- (C) psychoanalýza
- (D) humanistická psychologie

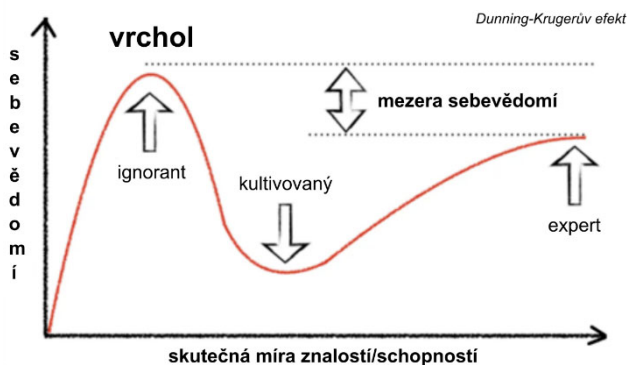
2.

Jako lidé máme obecnou tendenci předpokládat, že naše vědomá zkušenost poměrně přesně reflektuje okolní svět. Ve skutečnosti si však uvědomujeme jen omezené množství vnějších i vnitřních podnětů. Tento proces uvědomění a zaměřování se na konkrétní podněty se nazývá pozornost.

Který z následujících termínů **nepatří** mezi základní vlastnosti aktivní pozornosti?

- (A) selektivita
- (B) **automatizace**
- (C) kapacita
- (D) distribuce

3.



Která z následujících možností nejpřesněji interpretuje Dunning-Krugerův efekt, jehož podstatu znázorňuje uvedený graf?

- (A) Sebevědomí jedince roste přímo úměrně s hloubkou jeho odborných znalostí.
- (B) **Lidé s minimálními znalostmi v oboru mají tendenci výrazně přeceňovat svou vlastní úroveň kompetence.**
- (C) Skuteční experti v oboru vykazují v porovnání s laiky nejnižší absolutní míru sebevědomí.
- (D) Míra sebevědomí je u všech skupin bez ohledu na úroveň jejich znalostí v čase konstantní.

4.

Princ ukryt mezi vysokými lodyhami lotosů střelil z luku divoké ptactvo, jehož křičící hejna tu kroužila hustě jak mouchy. Avšak ani tehdy ho neopouštěly ctižadostivé myšlenky, a tak se mu stal lov jakýmsi druhem kouzel nebo věštby. Často, když viděl na hladině hejno žlutých husí, napínal luk a říkal: „Trefím-li, budu jednou jako Ramses Veliký.“ Šíp tiše zasvištěl a zasažený pták třepotal křídly a vydával tak bolestný křik, že na celém močále nastal poplach. Když se vše ztišilo, princ ostražitě posouval svou loďku dále a řídil se při tom chvěním třtiny a trhavými hlasy ptáků. A když mezi zelení postřehl plochu čisté vody a nové hejno, znovu napjal luk a říkal: „Trefím-li, budu faraonem.“

Který z následujících typů myšlení nejpřesněji vystihuje myšlenkový proces vyjádřený hlavní postavou v uvedené ukázce?

- (A) abstraktní myšlení
- (B) konvergentní myšlení
- (C) **magické myšlení**
- (D) analytické myšlení

5.

Která z následujících možností je psychologicky nejpřesnějším popisem vztahu mezi vývojovými procesy zrání a učení?

- (A) Zrání je proces, který probíhá pouze v dětství a dospívání, zatímco učení je celoživotní proces, který může probíhat v jakémkoliv věku.
- (B) **Zrání je biologicky podmíněný proces řízený genetickým programem, zatímco učení je proces získávání zkušeností na základě interakce s prostředím.**
- (C) Zrání je proces, který vytváří potenciál pro učení, ale sám o sobě nemá žádný význam, pokud není následován učením.
- (D) Zrání je proces, který probíhá automaticky bez ohledu na prostředí, zatímco učení je zcela závislé na kvalitě podnětů z okolí.

1. Člověk a společnost

6.

Na sociálních sítích si uživatel vytváří svůj sebeobraz podle vlastních představ. Na rozdíl od běžné komunikace jsou informace na sociálních sítích vědomě regulované a selektivní, což umožňuje uživateli kontrolovat, jak ho ostatní vnímají, a přibližovat se jakémusi „narcistickému ideálu“. Tento fenomén může vést k tzv. efektu sociálního srovnávání, kdy uživatelé porovnávají své životy s idealizovanými reprezentacemi ostatních. S odkazem na teorii Ervinga Goffmana lze tedy říci, že jedinec při komunikaci na sociálních sítích strategicky kontroluje informace, které o sobě sděluje, aby vytvořil žádoucí sociální identitu.

Který z následujících osobnostních rysů je podle uvedeného textu u uživatelů nejvíce posilován v důsledku specifické povahy komunikace na sociálních sítích?

- (A) sociální afiliace
- (B) sebestřednost
- (C) emocionální otevřenost
- (D) autentický osobnostní růst

7.

Psychické poruchy se vyznačují různou mírou závažnosti a v odborné diagnostice se dělí do mnoha specifických skupin. Mezi jedny z nejzávažnějších poruch patří psychotické poruchy, u nichž dochází k hlubokému narušení kontaktu s realitou, přičemž člověk si obvykle své nemoci ani není vědom. Která z následujících psychických poruch je řazena do okruhu psychotických poruch?

- (A) histriónská porucha osobnosti
- (B) mentální anorexie
- (C) posttraumatická stresová porucha
- (D) schizofrenie

8.

Weber ve své analýze reflektoval zejména makro-sociální povahu modernity. Jeho spíše pesimistická vize se soustředila na hegemonii instrumentální racionality, mizející sdílený kognitivní význam a slábnoucí sílu tradičních sociálních institucí a metafyzických předpokladů a na všudypřítomně zvládání sociálního života kalkulací.

Které z následujících tvrzení nejpřesněji interpretuje hlavní myšlenku uvedeného textu pojednávajícího o díle sociologa Maxe Webera?

- (A) Podle Webera lze pesimistické vize budoucnosti překonat pouze pomocí racionálního řešení problémů.
- (B) Podle Webera vede úpadek racionality k zániku tradičního společenského řádu.
- (C) Weber předpokládal ústup významu pověr a rozšiřování racionálního rozhodování.
- (D) Weber dle textu vyzdvihoval návrat moderní společnosti k tradičním sociálním institucím a kognitivně sdíleným hodnotám.

9.

Herbert Spencer je známý svým pojetím vztahu mezi sociologií a evolucí, kde se inspiruje přírodními procesy přizpůsobování a růstu. Který z následujících výroků nejpřesněji vystihuje Spencerovo pojetí uvedeného vztahu?

- (A) Sociální instituce se vyvíjejí na základě vědomého plánování a záměrného úsilí lidí, zatímco biologická evoluce je náhodný proces bez cíle.
- (B) Sociologie a teorie evoluce jsou v Spencerově systému totožné, neboť společenský vývoj nevykazuje žádné specifické rysy, které by jej odlišovaly od vývoje jednoduchých biologických organismů.
- (C) Sociální vývoj probíhá jako proces postupného zdokonalování společnosti, podobně jako biologická evoluce zdokonaluje organismy přizpůsobením se prostředí.
- (D) Sociologie zkoumá pouze statické aspekty společnosti, zatímco evoluce se zabývá dynamickými změnami v přírodním světě.

10.

Kontrakultura je soubor norem, hodnot a vzorců chování, které jsou v přímém rozporu s dominantní kulturou společnosti. Členové kontrakultury vědomě odmítají hodnoty většinové společnosti a vytvářejí vlastní alternativní systém hodnot a norem jako formu protestu.

Která z následujících skupin nejpřesněji odpovídá definici kontrakultury v kontextu současné západní společnosti?

- (A) Amišové – náboženská skupina, která odmítá moderní technologie, žije v uzavřených komunitách a řídí se vlastními pravidly vyplývajícími z Bible
- (B) hnutí Black Lives Matter – sociální hnutí protestující proti systematickému rasismu a policejnímu násilí vůči černošské komunitě
- (C) voliči opozičních stran – občané, kteří ve volbách systematicky hlasují proti vládnoucí straně
- (D) vegani – lidé, kteří z etických, environmentálních nebo zdravotních důvodů odmítají konzumaci a využívání produktů živočišného původu

11.

Dodržování některých sociálních norem nelze na rozdíl od těch právních vymáhat soudní cestou. Formální zákonné sankce jsou proto někdy nahrazeny neformálními sankcemi okolí. Která z následujících možností správně označuje, s jakou sociální sankcí ze strany většinové společnosti se setkáváme v případě, kdy je nějaký jedinec či skupina obyvatel ze společnosti částečně (nebo úplně) vyloučena a nedostává se jí stejných možností jako majoritě?

- (A) se sociální exkluzí
- (B) se sociální inkluzí
- (C) se sociální asimilací
- (D) s násilnou resocializací

1. Člověk a společnost

TEXT K ÚLOHÁM 12 AŽ 13

Sociolog se snaží porozumět společnosti a metodologie mu v této snaze pomáhá. Aby porozuměl společnosti nebo nějaké její části, kterou právě zkoumá, bude využívat různé metodologické prostředky, mezi jinými i statistické metody. Statistika může být při zodpovězení jistých sociologických otázek velmi užitečná, ale sama sociologii netvoří. Sociolog jako vědec se bude muset zabývat přesným významem pojmů, které užívá, a tak se bude muset pečlivě věnovat i terminologii. To neznamená, že musí vymýšlet svůj vlastní nový jazyk, jen by neměl naivně užívat každodenní hovorové řeči. A konečně, sociologův zájem je primárně teoretický, jde mu tedy o porozumění pro porozumění samotné. Může si být vědom použitelnosti nebo důsledků svých zjištění, či dokonce se jimi zabývat, ale v tomto bodě opouští sociologický referenční rámec jako takový a vstupuje do oblasti hodnot, přesvědčení a idejí, které sdílí s ostatními lidmi, kteří nejsou sociology.

12.

Které z následujících tvrzení nejpřesněji odpovídá roli sociologa tak, jak je popsána v uvedeném textu?

- (A) Sociolog se snaží aplikovat své teoretické poznatky na konkrétní problémy.
- (B) Sociolog usiluje o pochopení společnosti nebo jejích částí pomocí různých sociologických metod.
- (C) Sociolog se snaží o zevrubnou analýzu hodnot, idejí a jejich praktické využití ve společnosti.
- (D) Sociolog do svého referenčního rámce integruje hodnoty, přesvědčení a ideje, protože jejich sdílení s ostatními lidmi tvoří základní metodologický prostředek k porozumění společnosti.

13.

- 1) Sociologie je praktická disciplína, která usiluje o zlepšení společnosti.
- 2) Sociologie je disciplína, která se zabývá především idejemi, společenskými hodnotami a náladami.
- 3) Sociologie je teoretická disciplína, která usiluje o porozumění společnosti jako takové.
- 4) Sociologie se snaží za pomoci různých metod zodpovídat sociologické otázky.

Která z uvedených tvrzení správně vystihují pojetí sociologie tak, jak je popsáno v uvedeném textu?

- (A) jen 2. a 3.
- (B) jen 3. a 4.
- (C) jen 1., 2. a 3.
- (D) Všechna uvedená tvrzení vystihují pojetí sociologie dle uvedeného textu.

14.

Která z následujících možností nejlépe sociologicky charakterizuje náboženskou sektu?

- (A) důraz na individualismus a vyhraněné sebeprosazování každého člena
- (B) vnitřní názorová pluralita a otevřenost k alternativním interpretacím víry
- (C) absence sociální kontroly nad soukromým životem členů
- (D) relativní izolovanost a napětí ve vztahu k většinové společnosti

15.

Filosof Gottfried W. Leibniz rozlišuje tři typy zla, skrze které se snaží dokázat své přesvědčení, že Bůh stvořil nejlepší možný svět. Zlo dělí na morální, fyzické a metafyzické. Morální zlo představuje hřích nebo špatné jednání, které nás od Boha odvádí. Fyzické zlo se projevuje jako utrpení nebo bolest, která je subjektivně nepříjemná. Metafyzické zlo vychází z přirozené nedokonalosti všech konečných bytostí.

Která z následujících možností představuje dle uvedené Leibnizovy typologie správné příklady morálního, fyzického a metafyzického zla (v tomto pořadí)?

- (A) nenávisť; přelidnění; zemětřesení
- (B) vražda; bolest zubů; neschopnost vidět ultrafialové záření
- (C) chudoba; globální oteplování; gravitace
- (D) hloupost; tělesnost; smrtelnost

1. Člověk a společnost

TEXT K ÚLOHÁM 16 AŽ 18

Předně, něco nemůže vzniknout jen z jednoho prvku. Jak by totiž to, co je jen jedno, mohlo něco zplodit, aniž by se smísilo s něčím jiným? Navíc, nesmí-li se prvky stejnorodé a rovnou měrou přispívající, nebude ani plození, ani jeho výsledek. A opět, nebude-li teplé s chladným a suché s vlhkým v přiměřeném a rovnocenném poměru, nýbrž jedna složka převáží druhou a silnější přebije slabší, ke vzniku nedojde. Jak tedy očekávat, že něco vznikne z jednoho, když ani z více prvků nic nevznikne, netrefí-li se přesně náležitý poměr? Je-li tomu tedy s přirozeností všeho jiného, a ovšem i člověka, takto, pak člověk nutně nemůže být jedno, nýbrž každá ze složek, které se podílely na jeho vzniku, si v těle uchovává právě tu působnost, jíž ke vzniku přispěla. A když pak lidské tělo zase zanikne, navrací se každá složka opět nutně ke své přirozenosti: vlhké k vlhkému, suché k suchému, teplé k teplému a chladné k chladnému.

16.

Která z následujících možností nejpřesněji shrnuje hlavní myšlenku uvedeného textu?

- (A) Každá věc vzniká z více prvků ve vyváženém poměru. Proto ani člověk není jedno, nýbrž sestává z více složek různé povahy a funkce, na které se při svém zániku rozkládá.
- (B) Věci nutně vznikají z nahodilého uspořádání několika prvků jsoucího, do kterých se poté opět rozpadají, protože jedno samo o sobě nemůže nic jiného zrodit než samo sebe.
- (C) Člověk vzniká z několika různých prvků v určitém poměru, zatímco neživé věci vznikají z jednoho prvku. Člověk i jednotlivé věci se po svém zániku vracejí ke své přirozenosti.
- (D) Věci vznikají z nahodilého počtu různě uspořádaných prvků, zatímco člověk tvoří jednotu různých harmonicky uspořádaných prvků. Člověk i věci zanikají rozpadem na jednotlivé složky.

17.

Která z následujících možností nejpřesněji vyjadřuje, proti kterému filosofickému postoji se uvedený text vymezuje?

- (A) dualismus, tj. existují dva základní, navzájem neredukovatelné principy
- (B) monismus, tj. vše pochází z jednoho základního principu
- (C) naturalismus, tj. vše lze vysvětlit přírodními procesy a zákony
- (D) pluralismus, tj. existuje více základních principů nebo substancí

18.

Které z následujících filosofických tvrzení je v nejlepším souladu s uvedeným textem?

- (A) Podle Pythagorských záznamů je počátkem všeho jednotka, z níž vznikla neohraničená dvojka. Z jednotky a neohranicené dvojky vnikají čísla, z čísel body, z bodů čáry a z čar plošné tvary, z plošných tvarů pak tvary pevné – z těchto zase tělesa smysly vnímatelná, k nimž patří též čtyři živly: oheň, voda, země a vzduch.
- (B) Demokritos se domnívá, že podstatou věcí jsou malá jsoucna. A ta se prý navzájem sváří a pohybují v prázdnu pro svou nepodobnost i pro ostatní rozdíly. A pohybující se padají na sebe a splétají se takovým spletením, které sice působí, že se navzájem dotýkají a že jsou blízko sebe, avšak jednu podstatu netvoří.
- (C) Empedokles uznává čtyři živly. Ty stále trvají a nevznikají, nýbrž se ve větším nebo menším množství slučují a rozlučují v jednotu a z jednoty.
- (D) Zdá se, že onen počátek vše objímá a řídí, jak tvrdí ti, kdo neuznávají jiné příčiny vedle neomezeného. A to je božské, neboť je nesmrtelné a nehynoucí, jak praví Anaximandros.

TEXT K ÚLOHÁM 19 AŽ 20

Každý uzná, že ani naše myšlenky, vášně, ani ideje vytvořené obrazivostí neexistují mimo mysl. A mně se zdá stejně samozřejmé, že všechny senzací (vjemy) nebo ideje vtiskované ve smysly, ať jsou sebesložitější, nebo sebetěsněji spojeny (to znamená, ať tvoří jakékoliv objekty), nemohou existovat jinak než v mysli, která je vnímá. Myslím, že každý, kdo si uvědomí smysl výrazu „existovat“, užívá-li se ho o smyslových věcech, může o tom dosáhnout intuitivního vědění. Říkám-li, že stůl, na kterém píši, existuje, znamená to, že jej vidím a cítím; a kdybych byl mimo svou pracovnu, řekl bych, že existuje, a myslil bych tím, že bych jej mohl vnímat, kdybych byl ve své pracovně, anebo že nějaký jiný duch jej právě vnímá.

19.

V uvedeném textu filosof George Berkeley rozvíjí argumentaci, jež vede ke specifickému chápání existence a k popření existence hmoty. Ze které z následujících teorií poznání přitom Berkeley vychází?

- (A) z existencialismu
- (B) z racionalismu
- (C) ze sensualismu
- (D) z pragmatismu

20.

Které z následujících tvrzení nejpřesněji reprezentuje ústřední myšlenku uvedeného textu?

- (A) Být znamená být vnímán.
- (B) Existuji jen proto, že vnímám.
- (C) Intuitivně vnímáme pouze to, co existuje.
- (D) Poznáváme jen to, co se nám bezprostředně jeví.

2. Stát a právo

21.

Charles Montesquieu ve svém díle *O duchu zákonů* formuloval teorii dělby moci, která se stala základním principem moderních demokratických ústav. Podle této doktríny by státní moc měla být rozdělena do tří nezávislých složek: moci zákonodárné, výkonné a soudní. Klíčovým prvkem této doktríny je systém brzd a protivah.

Která z následujících situací nejpřesněji vystihuje uplatnění výkonu moci a její kontroly podle Charlese Montesquieua?

- (A) Soudní moc podléhá výkonné moci a rozhoduje dle pokynů vlády.
- (B) **Prezident může vetovat zákon, ale parlament má možnost jeho veto přehlasovat.**
- (C) Poslanci parlamentu mají právo přímo jmenovat členy vlády.
- (D) Vláda může vydávat exekutivní nařízení bez následného schválení parlamentem.

22.

autor	teorie
1) John Rawls	A) Analýza vztahů mezi mocí a jednotlivci ve společnosti, kde moc je distribuována a kontrolována prostřednictvím neustálého dohledu a disciplíny.
2) Thomas Hobbes	B) Pojetí spravedlnosti, podle kterého by rozhodování o sociálních principech mělo být nezávislé na osobních výhodách a mělo by vycházet ze závoje nevědomosti.
3) Michel Foucault	C) Argumentace pro silný stát s absolutní mocí, který zajišťuje bezpečnost a řád, a to i za cenu omezení individuálních svobod.
4) Jean-Jacques Rousseau	D) Trh, který se reguluje sám bez potřeby vlády, přičemž jednotlivci jednají ve svém vlastním zájmu a přispívají k obecnému blahu.
5) Adam Smith	E) Pojetí společenské smlouvy, kde legitimní politická moc vychází z kolektivní vůle občanů, kteří usilují o obecné dobro.

Která z následujících možností správně přiřazuje uvedené teorie k jejich příslušným autorům?

- (A) 1B, 2C, 3A, 4E, 5D
- (B) 1B, 2C, 3E, 4A, 5D
- (C) 1C, 2A, 3D, 4B, 5E
- (D) 1C, 2B, 3A, 4E, 5D

TEXT K ÚLOHÁM 23 AŽ 24

Polyarchické režimy se vyznačují kombinací dvou obecných rysů. Zaprvé v nich existuje relativně vysoká tolerance opozice, dostatečně silné, aby přinejmenším brzdila sklony k svévolnému vládnutí. To je prakticky zaručováno systémem soutěžících politických stran, institucionálně garantovanými a chráněnými občanskými svobodami a čilou a zdravou občanskou společností. Zdravá občanská společnost se vyznačuje existencí nezávislých organizací a sdružení, která nejsou pod přímou kontrolou státu, aktivní účastí občanů na veřejném životě a schopností kontrolovat a kritizovat vládní rozhodnutí. Druhým rysem polyarchie je to, že příležitosti k účasti na politice jsou natolik široké, aby zaručovaly spolehlivou úroveň odpovědnosti vůči lidu. Jako typ režimu lze polyarchii odlišit od všech nedemokratických systémů i od demokratických systémů malého rozsahu, které jsou založeny na klasickém neboli athénském modelu demokracie.

23.

Které z následujících tvrzení nejpřesněji charakterizuje polyarchii dle uvedeného textu?

- (A) Polyarchie nahrazuje nedokonalost demokracie.
- (B) **Polyarchie je postavena na politické soutěži a občanských svobodách.**
- (C) Polyarchie je formou vlády, kterou tvoří prvky vlády přímé a autoritářské demokracie.
- (D) Polyarchie je běžná jen v těch zemích, kde jsou více než dvě vládnoucí strany.

24.

Která z následujících možností **není** charakteristikou zdravé občanské společnosti dle uvedeného textu?

- (A) Občané se zapojují do veřejného života prostřednictvím voleb, protestů nebo účasti na veřejných diskuzích.
- (B) Existují různé nevládní organizace a zájmové skupiny, které sledují veřejné zájmy a nejsou pod kontrolou vlády.
- (C) Občanská společnost dohlíží na státní moc, aby nedocházelo ke korupci a zneužívání pravomocí.
- (D) **Existuje značné množství politických subjektů, ze kterých lze při volbách vybírat.**

2. Stát a právo

25.

S osobnostmi Thomase Hobbesa či Edmunda Burkeho je spojován myšlenkový směr, jenž odmítá revoluci, upřednostňuje stabilitu a tvrdí, že změny by měly být pomalé a měly by být prováděny, jen pokud jsou nezbytně nutné. Tato ideologie zastává silný stát a podporuje přirozenou hierarchizaci společnosti, jelikož míní, že lidé si jsou přirozeně nerovni. Snaží se zachovat to, co se osvědčilo, klade důraz na tradice a ctí majetek.

Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje ideologii popsanou v uvedeném textu?

- (A) křesťanský socialismus
- (B) konzervatismus
- (C) tradiční liberalismus
- (D) korporativismus

26.

Pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR je užíván _____ volební systém. Zákodníci jsou voleni _____ volebních obvodech. Aby mohla politická strana nebo politické hnutí získat mandáty v Poslanecké sněmovně, musí získat ve volbách minimálně _____ hlasů.

Která z následujících možností obsahuje ve správném pořadí slova, jež je nutné doplnit na vynechaná místa v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) většinový; v 81 jednomandátových; 4 %
- (B) poměrný; ve 14 vícemandátových; 5 %
- (C) poměrný; ve 13 vícemandátových; 3 %
- (D) většinový; v 81 jednomandátových; 5 %

27.

Státní rozpočet představuje určitý finanční plán, podle kterého hospodáří stát v rámci daného budoucího období, nejčastěji jednoho roku. Státní rozpočet je nezbytný pro zajišťování funkcí státu. V podmínkách České republiky se pak na nadcházející rok přijímá ve formě zákona. Návrh zákona o státním rozpočtu vypracovává _____, navrhovatelem je _____. O návrhu jedná výlučně _____ Parlamentu České republiky. V případě jeho neschválení nastává období _____. Údaje o výsledcích hospodaření za uplynulý rok jsou následně obsaženy ve státním závěrečném účtu.

Která z následujících možností obsahuje ve správném pořadí pojmy, jež je nutné doplnit na vynechaná místa v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) vláda; rozpočtový výbor; Poslanecká sněmovna; rozpočtového provizoria
- (B) Ministerstvo financí; vláda; Poslanecká sněmovna; rozpočtového provizoria
- (C) Ministerstvo financí; Poslanecká sněmovna; vláda; rozpočtového omezení
- (D) Ministerstvo financí; vláda; Poslanecká sněmovna; rozpočtového omezení

28.

Pan Lumír, senátor Senátu Parlamentu ČR, vystoupil v průběhu svého funkčního období z politické strany, jejímž byl členem, a vystoupil do jiné politické strany.

Která z následujících možností správně posuzuje, zda by pan Lumír v důsledku této změny politické příslušnosti ztratil svůj senátorský mandát?

- (A) Ano, ovšem jen na žádost jeho strany a na základě rozhodnutí Mandátového a imunitního výboru Senátu PČR.
- (B) Ano, protože Ústava ČR zakazuje zákonodárcům měnit politickou příslušnost během výkonu mandátu.
- (C) Ne, ztráta mandátu z důvodu změny politické strany se v ústavním pořádku ČR vztahuje pouze na poslance, nikoliv na senátory.
- (D) Ne, **poslanecký i senátorský mandát je mandátem volným a z důvodu změny politické příslušnosti jej nelze odejmout.**

29.

- 1) Pro přijetí nového člena do OSN (Organizace spojených národů) je zapotřebí hlasů všech členů organizace.
- 2) OSN vznikla v reakci na druhou světovou válku.
- 3) Členský stát nemůže být z organizace vyloučen.
- 4) Vedoucím představitelem OSN je generální tajemník.
- 5) Jedním z cílů OSN je rozvíjet přátelské vztahy mezi státy.

Které z uvedených výroků o Organizaci spojených národů jsou platné?

- (A) jen 2. a 4.
- (B) **jen 2., 4. a 5.**
- (C) jen 1., 2., 3. a 5.
- (D) Všechny uvedené výroky jsou platné.

30.

Na světě je podle seznamu OSN 193 plnohodnotných států. Některé národy svůj stát v běhu dějin ztratily, anebo ho nikdy neměly. Který z následujících národů představuje v současnosti nejpočetnější národ bez vlastního státu na Blízkém východě?

- (A) **Kurdové**
- (B) Katalánci
- (C) Peršané
- (D) Ujguři

31.

Která z následujících možností uvádí právo člověka, jež **není** zakotveno v dokumentu *Listina základních práv a svobod*?

- (A) právo na vzdělání
- (B) **právo na zajištění práce**
- (C) právo pokojně se shromažďovat
- (D) právo vlastnit majetek

2. Stát a právo

32.

Které z následujících tvrzení o Nejvyšším kontrolním úřadu České republiky je správné?

- (A) Nejvyšší kontrolní úřad sdílí část pravomocí s Nejvyšším správním soudem.
- (B) **Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý na moci výkonné, zákonodárné i soudní.**
- (C) Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu navrhuje Poslanecká sněmovna a Senát PČR.
- (D) Členy Nejvyššího kontrolního úřadu volí Poslanecká sněmovna na dobu šesti let.

33.

Představte si hypotetickou situaci, kdy je poslanec Parlamentu České republiky přistižen při činu těžkého ublížení na zdraví. Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje, zda by bylo v takovémto případě možné tohoto poslance zadržet a trestně stíhat?

- (A) Poslance by bylo možné zadržet pro objasnění situace v probíhajícím vyšetřování, ale z důvodu materiální imunity by nebylo možné ho trestně stíhat.
- (B) **Poslance by bylo možné zadržet a v případě souhlasu komory, jejímž je členem, i trestně stíhat.**
- (C) Poslance by nebylo možné zadržet, ovšem po souhlasu komory, jejímž je členem, by bylo možné ho trestně stíhat.
- (D) Poslance by nebylo možné zadržet ani trestně stíhat po dobu trvání poslaneckého mandátu z důvodu procesní imunity.

34.

Která z následujících možností správně uvádí název normy, na jejímž základě si subjekty práva mohou vzájemně upravit svá práva a povinnosti?

- (A) **dispozitivní**
- (B) blanketní
- (C) kogentní
- (D) doporučující

35.

§1679

(1) Při správě lze z pozůstalosti něco zcizit nebo použít jako jistotu, vyžaduje-li to zájem na zachování hodnoty nebo podstaty spravovaného majetku, jinak za protiplnění. To platí i v případě, že má být změněn účel spravovaného majetku.

Která z následujících možností svým významem nejpřesněji odpovídá pojmu *zcizit* dle uvedeného textu?

- (A) **převést vlastnické právo**
- (B) ukrást
- (C) dočasně vypůjčit
- (D) pronajmout

36.

Ve které z následujících situací trestní odpovědnost jednatel osoby vůbec **nevzniká**, případně zcela zaniká?

- (A) **Člen organizované skupiny oznámí policii plánovanou loupež, na jejíž přípravě se podílel, a to včas, tedy v době, kdy lze spáchání činu ještě zabránit.**
- (B) Pachatel majetkové trestné činnosti se den po úspěšném vloupání dobrovolně přihlásí policii, odcizenou částku nahradí a svého činu lituje.
- (C) Napadený člověk v rámci nutné obrany odvrací fyzický útok, přičemž jeho obrana je však zcela zjevně nepřiměřená způsobu napadení.
- (D) Řidič z nedbalosti srazí na přechodu chodce a způsobí mu těžké ublížení na zdraví, okamžitě mu však poskytne první pomoc a přivolá záchrannou službu.

37.

Přitěžující okolnosti v trestním právu jsou faktory, které mohou vést k přísnějšímu trestu pro pachatele, protože zvyšují závažnost jeho činu. Kterou z následujících okolností **nelze** dle českého práva považovat za přitěžující?

- (A) **spáchání trestného činu pod tlakem závislosti**
- (B) spáchání trestného činu po předchozím uvážení
- (C) předchozí trestná činnost
- (D) spáchání trestného činu za účelem zakrytí jiného trestného činu

38.

Pan Gustav uzavřel s panem Zdeněkem pracovní smlouvu, ve které se Zdeněk zavázal po zbytek života bezplatně pracovat pro pana Gustava a vzdát se svých práv. Z hlediska platnosti rozlišujeme platné, relativně neplatné a absolutně neplatné právní jednání.

Do které z následujících kategorií spadá právní jednání v uvedeném příkladu?

- (A) Jednání je platné, jelikož soukromoprávní smlouva může být dispozitivní.
- (B) Jednání je platné, protože každý může právně jednat jakkoliv dle vlastní vůle.
- (C) Jednání je relativně neplatné.
- (D) **Jednání je absolutně neplatné.**

2. Stát a právo

39.

Zákoník práce a další navazující právní předpisy upravují mimo jiné podmínky pro vznik, změnu a zánik pracovněprávních poměrů. Zaměstnanec je jako slabší strana chráněn před svévolí zaměstnavatele. V následujících možnostech jsou uvedeni zaměstnanci, kterým hrozí propuštění.

- 1) Zaměstnanec Petr již není způsobilý k výkonu práce a jinou práci ve firmě odmítá.
- 2) Zaměstnanec Lukáš svou práci vykonává nevhodným způsobem, i když byl ze strany zaměstnavatele vyzván k nápravě.
- 3) Zaměstnankyně Alena je těhotná, takže nebude schopna práci v následujících letech vykonávat.
- 4) Zaměstnankyně Sofie se v době pracovní neschopnosti nezdržuje na adrese nahlášené u lékaře.

Které z vyjmenovaných zaměstnanců **nesmí** jeho zaměstnavatel dle platného zákoníku práce propustit na základě uvedených důvodů?

- (A) jen 1. (Petra)
(B) **jen 3. (Alenu)**
(C) jen 1. a 4. (Petra a Sofii)
(D) jen 2. a 3. (Lukáše a Alenu)

40.

charakteristika	pojmenování
1) Tato osoba vykonává dočasnou péči, ale nemá vyživovací povinnost. Rodičovskou odpovědnost mají nadále biologičtí rodiče.	A) osvojitel
2) Tato osoba je ustanovena soudem při řešení střetu zájmů, aby zastupovala dítě při určitém jednání. Vykonává jen některá práva dítěte.	B) pěstoun
3) Tato osoba si dítě (nebo i zletilou osobu) přijímá plně za vlastní. Získává rodičovskou odpovědnost a vyživovací povinnost.	C) opatrovník
4) Tato osoba je zákonným zástupcem dítěte, jehož biologičtí rodiče byli zbaveni rodičovské odpovědnosti. V podstatných záležitostech potřebuje souhlas soudu.	D) poručník

Která z následujících možností správně přiřazuje uvedené charakteristiky pečujících osob k jejich pojmenování podle českého rodinného práva?

- (A) 1A, 2D, 3C, 4B
(B) **1B, 2C, 3A, 4D**
(C) 1C, 2B, 3A, 4D
(D) 1D, 2C, 3B, 4A

3. Hospodářství a svět

41.

Který z následujících dokumentů přímo položil základ Evropskému hospodářskému společenství (EHS)?

- (A) Maastrichtská smlouva
- (B) Římské smlouvy
- (C) Amsterodamská smlouva
- (D) Lisabonská smlouva

42.

Která z následujících možností představuje problém označovaný jako *demokratický deficit*, jenž bývá obvykle předmětem veřejné kritiky fungování orgánů Evropské unie?

- (A) **Evropský parlament nemá právo iniciovat legislativní návrhy, což omezuje jeho roli ve srovnání s národními parlamenty.**
- (B) Přebytek demokratických mechanismů a složité rozhodovací procedury komplikují efektivní rozhodování EU.
- (C) Neexistuje jednotný systém voleb ve všech členských státech EU, což definuje nerovné podmínky pro kandidáty a voliče napříč Evropou.
- (D) V evropských institucích nejsou dostatečně zastoupeny etnicky menšinové skupiny a marginalizované komunity z různých členských států.

43.

Které z následujících tvrzení o právu veta v Evropské unii je správné?

- (A) Každý členský stát EU může vetovat jakýkoli legislativní návrh v Evropském parlamentu.
- (B) **V oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky se rozhoduje jednomyslně, což znamená, že každý stát může návrh zablokovat.**
- (C) Pouze státy eurozóny mají právo veta v otázkách hospodářské a měnové politiky.
- (D) Evropská rada může jednostranně obejít veto členského státu, pokud získá podporu dvou třetin členských států EU.

44.

Který z následujících principů je klíčový pro fungování jednotného trhu EU?

- (A) povinná harmonizace sazeb přímých daní za účelem eliminace daňové konkurence mezi státy
- (B) **eliminace vnitřních cel, technických překážek a odstraňování diskriminačních opatření mezi členskými státy**
- (C) princip národní preference, který státům umožňuje upřednostnit domácí dodavatele při zadávání veřejných zakázek
- (D) unifikace systémů sociálního zabezpečení za účelem posílení kupní síly občanů EU

45.

Které z následujících tvrzení nejpřesněji charakterizuje aktuální postoj České republiky k přijetí eura jako oficiální měny České republiky?

- (A) Přijetí eura v České republice podléhá referendu – vstup do měnové unie musí být schválen nadpoloviční většinou hlasujících občanů.
- (B) **Česká republika se v přístupových smlouvách zavázala k přijetí společné měny, ale dosud nevznikl žádný konkrétní plán k jejímu zavedení. Rychlý přechod na euro nepodporuje většina politických stran ani veřejnosti.**
- (C) Česká republika se zavázala k přijetí eura, ale kvůli absenci společenského konsenzu záměrně neplní maastrichtská kritéria, což vedlo k několika žalobám u Evropského soudního dvora.
- (D) Česká republika si při vstupu do EU vyjednala výjimku z přijetí eura a není povinna ho zavést.

46.

Po čtyřech letech od chvíle, kdy novinářka Saša Uhlová popsala pracovní podmínky zaměstnanců českých továren, se znovu vydala do terénu. (...) Tentokrát se její pozornost obrátila k tématu pracovní migrace. Na děle než půl roku opustila svou rodinu a spolu se sto tisíci lidmi z východní Evropy zamířila hledat štěstí na Západ. Čekala ji práce na rozsáhlé německé farmě na sběr chřestu, tvrdý směnný provoz v irském hotelu a vyčerpávající agenturní péče o seniory ve Francii.

Uvedený úryvek popisuje zkušenost české novinářky s hledáním práce v západní Evropě. Která z následujících možností správně popisuje pravidla, jež platí pro občany EU při výkonu zaměstnání v jiné členské zemi?

- (A) Pracovníci pocházející z jiných zemí EU si musejí vyřídít pracovní povolení, pak pracují za stejných podmínek jako místní.
- (B) Zahraniční pracovníci z jiných unijních zemí se neřídí místními pravidly a mohou být placeni pod úroveň místní minimální mzdy.
- (C) **Občané EU mohou v jiném členském státě Unie pracovat bez pracovního povolení na základě zásady volného pohybu osob a mají stejná práva jako místní zaměstnanci.**
- (D) Pracovní migranti ze zemí EU pracují za stejných podmínek jako tuzemští zaměstnanci pouze v zemích, které společně uzavřely mezivládní dohody upravující tuto problematiku.

3. Hospodářství a svět

47.

Giuseppe Garibaldi – Milan Rastislav Štefánik – Helmuth von Moltke starší

Která z následujících možností správně uvádí, co spojuje všechny uvedené osobnosti?

- (A) **Bojovali za nezávislost, případně sjednocení svých států.**
- (B) Během první světové války bojovali na straně Dohody.
- (C) Zastávali část svého života významné volené posty ve státní správě svých zemí.
- (D) Stáli v čele armád Rakouska-Uherska mezi lety 1848 a 1918.

48.

Která z následujících možností nejpřesněji popisuje pojem *izolacionismus* a jeho uplatňování v mezinárodní politice ve 20. a 30. letech 20. století?

- (A) Jednalo se o politiku všech západoevropských států, která se snažila izolovat Sovětský svaz a jeho vliv.
- (B) Jednalo se o snahu několika málo zemí izolovat Německo od dodávek zbraní a vytváření aliančních spojení.
- (C) Jednalo se o sovětskou politiku, jejímž cílem bylo dosažení nezávislosti na západním kapitalistickém hospodářství.
- (D) **Jednalo se o postoj USA, které se v této době nechtěly výrazněji podílet na řešení mezinárodněpolitických problémů.**

49.

Jeden významný americký prezident 20. století pronesl při návštěvě Berlína na závěr svého projevu slova „Ich bin ein Berliner“, což vyvolalo bouřlivou odezvu publika. Tento projev bývá označován za jeden z nejslavnějších protikomunistických projevů. Která z následujících možností správně uvádí, v kontextu jaké události se tento projev odehrál?

- (A) v průběhu Postupimské konference, jejímž předmětem byla zejména poválečná správa Německa
- (B) na protest proti vyhlášení Německé demokratické republiky, někdy označované jako Východní Německo
- (C) **v souvislosti s druhou berlínskou krizí, jež vrcholila stavbou Berlínské zdi**
- (D) během událostí označovaných jako Pád Berlínské zdi

50.

stát	charakteristika
1) Československo	A) Relativně svobodnější poměry i zajištění solidního ekonomického standardu, často za cenu zadlužování státu. Snazší možnost vyjet na Západ, drobné podnikání. Tzv. <i>gulášový socialismus</i> .
2) Maďarsko	B) V rámci východního bloku se jednalo o bohatý stát, obyvatelstvo však bylo pod přísným dohledem, který vykonávala mj. tajná služba Stasi.
3) Polsko	C) Špatná ekonomická situace obyvatelstva včetně potravinového nedostatku, relativně liberální poměry v oblasti kultury. Opakující se masové protesty občanů, rozsáhlá opozice vůči režimu a stávkový.
4) Německá demokratická republika	D) Konzervativní režim striktně potlačující opoziční projevy. Snaha dosáhnout konsensu s obyvatelstvem pomocí zajištění přijatelného ekonomického standardu, také např. ekonomická podpora mladých rodin.

Která z následujících možností správně přiřazuje charakteristiky socialistických režimů z období 70. a 80. let se státy střední Evropy?

- (A) **1D, 2A, 3C, 4B**
- (B) 1D, 2C, 3A, 4B
- (C) 1B, 2A, 3C, 4D
- (D) 1C, 2B, 3D, 4A

51.

Řada osobností českého kulturního a politického života se v průběhu první světové války připojila k Masarykově vizi rozbití monarchie Rakousko-Uherska a vytvoření samostatného státu. Vznikla tajná organizace, která propojovala obdobně smýšlející odbojáře doma a v exilu a značnou měrou se zasloužila o vznik samostatného státu. Která z následujících možností obsahuje správný název uvedené tajné organizace?

- (A) Černá ruka
- (B) Devětsil
- (C) **Maffie**
- (D) Sokol

3. Hospodářství a svět

52.

Zde žije ještě Bůh. V dusném tichu pralesů žije ještě starý Bůh země, který objímá hory a údolí, hraje si s medvědy v houštinách, laská se s kravkami uprchlými od stád a miluje troubení pastýřů, svolávajících večer dobytek. (...) Prastarý pohanský Bůh, pán lesů a stád, který odmítá spojovat se s oním pyšně honosným Bohem, bydlícím v zlatě a hedvábí za pestrými stěnami ikonostasů, i s oním nevrhým starcem, skrývajícím se za ošumělými záclonkami purjochesů synagog.

Uvedený poetický text autora Ivana Olbrachta pojednává o Podkarpatské Rusi, když byla mezi první a druhou světovou válkou součástí Československa. Dobová realita byla ovšem výrazně prozaičtější. Které z následujících tvrzení o Podkarpatské Rusi v meziválečném období **není** pravdivé?

- (A) Správním centrem Podkarpatské Rusi bylo město Užhorod (dnes součást Ukrajiny).
- (B) **Podkarpatská Rus byla za první republiky proslulá jako centrum kultury a vzdělanosti.**
- (C) Navzdory národnostnímu složení Podkarpatské Rusi zaujímali místa v místní státní správě typicky Češi a Slováci.
- (D) Nejpočetnějšími etniky v Podkarpatské Rusi byli Rusíni, Maďaři a Židé.

53.

V září roku 1938 byla mezi nacistickým Německem, Itálií, Francií a Velkou Británií uzavřena dohoda o postoupení pohraničních území Československa Německu. Která z následujících možností označuje tehdy s Československem sousedící stát, jenž vůči Československu **nevznášel** územní požadavky?

- (A) Maďarsko
- (B) **Rumunsko**
- (C) Polsko
- (D) Německo

54.

Slyšeli jsme ženu, která se přiznala, že si přála válku, a která cynicky řekla, že ve válce by se všichni obžalovaní postavili na stranu nepřátel republiky proti českému lidu. Ženu, která, jak to přiznala, počítala i s tím, že ve válce může být bombardována Praha a vražděny ženy a děti. Je nějaký rozdíl mezi touto Horákovou a pověstnou Ilse Kochovou v Buchenwaldu?

Uvedený text pochází z deníku Rudé právo z roku 1950, ve kterém se takto psalo o Miladě Horákové, jedné z neznámějších obětí politických procesů v komunistickém Československu. Která z následujících možností nejpřesněji vystihuje motivaci komunistů k zinscenování tohoto procesu?

- (A) Proces byl motivován dobově typickou drastickou výměnou funkcionářů ve vedení Komunistické strany Československa.
- (B) Cílem bylo potrestat lidi, kteří za Protektorátu kolabovali s nacisty a po válce na čas unikli retribučním dekretům.
- (C) **Komunisté chtěli ukázat nemilosrdnou rozhodnost při likvidaci jakéhokoliv odpůrce nového režimu v Československu.**
- (D) Jednalo se o reakci na její aktivní roli v připravovaném atentátu na nejvyšší komunistické funkcionáře, na kterém spolupracovala se západními tajnými službami.

55.

Která z následujících možností je předmětem zkoumání vědního oboru *makroekonomie*?

- (A) **měnová a fiskální politika**
- (B) analýza tvorby cen výrobků a služeb
- (C) efektivita jednotlivých hospodářských aktérů
- (D) ekonomické chování domácností

56.

Ekonomika Gumbardské svazové republiky je v ekonomické rubrice deníku Gumbardian Herald v současné době popisována takto: *Roste poptávka po zboží, což pozitivně stimuluje i nabídku. Relativně nízká nezaměstnanost nenuť spotřebitele šetřit, a roste tedy i spotřeba. Makroekonomické ukazatele vykazují pozitivní hodnoty, klesá nezaměstnanost, roste HDP, inflace je pouze mírná (především v důsledku převahy poptávky nad nabídkou).*

Která z následujících možností nejpřesněji označuje fázi ekonomického cyklu, v níž se gumbardská ekonomika dle uvedených informací právě nachází?

- (A) vrchol
- (B) **konjunktura**
- (C) recese
- (D) sedlo

3. Hospodářství a svět

57.

Paní Zuzana zvažuje půjčku na zařízení kuchyně v hodnotě 150 000 Kč. Vybírá z řady nabídek bank i úvěrových společností a chce se rozhodnout ekonomicky co nejracionálněji. Který z následujících ukazatelů poskytuje ekonomicky gramotnému spotřebiteli nejobektivnější informaci o skutečných celkových nákladech půjčky v uvedeném případě?

- (A) nominální úroková sazba
- (B) míra flexibility splátkového kalendáře
- (C) výše a struktura administrativních poplatků
- (D) **RPSN (roční procentní sazba nákladů)**

58.

Devatenáctiletý Lukáš právě úspěšně odmaturoval na střední průmyslové škole a má velké plány. Po prázdninách hodlá sám založit obchodní společnost a začít nabízet služby v oboru grafického designu. V rámci společnosti chce o všem rozhodovat sám a věnovat se jak obchodnímu vedení a administrativě, tak zpracovávání grafických návrhů na základě zadání budoucích zákazníků. Pokud se mu bude dařit, nebrání se zaměstnat další designery a nabídku svých služeb rozšířit. Pro počáteční vklad si Lukáš vyhradil maximálně 10 000 Kč, které našetřil z brigád, a náklady na založení společnosti mu uhradí rodiče jako dárek za výtečné výsledky u maturity.

Kterou z následujících obchodních společností může Lukáš podle českého práva a uvedených informací založit?

- (A) akciovou společnost
- (B) veřejnou obchodní společnost
- (C) **společnost s ručením omezeným**
- (D) komanditní společnost

59.

Firma Burák se rozhodla investovat jeden milión Kč do modernizace pražírny. Která z následujících možností představuje náklady obětované příležitosti firmy Burák?

- (A) **výnos, který by firma získala, kdyby investovala jeden milión Kč jinem**
- (B) náklady spojené s provozem modernizované pražírny
- (C) částku, kterou firma zaplatila za modernizaci pražírny
- (D) výdaje na školení zaměstnanců obsluhujících novou pražírnu

60.

Aby jakýkoli statek mohl být považován za _____, musí sloužit jako všeobecný prostředek směny, zúčtovací jednotka a uchovatel hodnoty.

Který z následujících pojmů je nutné doplnit na vynechané místo v uvedeném textu, aby byl věcně správný?

- (A) akcii
- (B) směnku
- (C) komoditu
- (D) **peníze**

3. Hospodářství a svět

Zdroje:

- Úloha 1: SKINNER, Burrhus Frederic. *Walden Two*. Indianapolis: Hackett Publishing, 2005. (upraveno)
- Úloha 4: PRUS, Bolesław. *Farao*. Praha: Odeon, 1971.
- Úloha 6: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden
- Úloha 8: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden
- Úlohy 12–13: BERGER, Peter L. *Pozvání do sociologie*. Brno: Barrister & Principal, 2003.
- Úlohy 16–18: HIPPOCRATES. *Nature of Man (Peri fysios anthrópú)*. Překlad W. H. S. JONES. Cambridge: Harvard University Press, 1931. (přeloženo)
- Úlohy 19–20: BERKELEY, George. Pojednání o principech lidského poznání. Praha: OIKOYMENH, 2004.
- Úlohy 23–24: HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Eurolex Bohemia, 2004. (upraveno)
- Úloha 35: Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Praha, 2012.
- Úloha 46: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden
- Úloha 52: OLBRACHT, Ivan. *Nikola Šuhaj loupežník*. Praha: Sfinx, 1933.
- Úloha 54: DOLEJŠÍ, Vojtěch. *Rudé právo*. Praha: Rudé právo, 1950.

